

Amerikai lepkekabóca és a zöld vándorpoloska térhódítása

Napjainkban egyre többször találkozhatunk olyan élőlényekkel, melyekkel eddig nem találkoztunk. Nem véletlenül, eddig nem éltek hazánk területén.

Ezek az élőlények leggyakrabban az importált árukkal terjednek, de gyakori a szándékos betelepítésük is. Sokszor kiszorítják a hazánkban őshonos élővilágot, táplálékuk, fészkelőhelyeik, élőhelyük elfoglalásával.

Én ezek "betolakodók" közül a hazánkban 2004-ben megjelent amerikai lepkekabócát, és az egyre nagyobb számban megjelenő zöld vándorpoloskát választottam megfigyeléseim alapjának. Hogy kerültek ide? Minek köszönhetik túlélésüket az új élőhelyükön? Milyen károkat okoznak? Ezekre a kérdésekre próbálom megtalálni a választ, részben internet, de nagyrészt saját megfigyelések által.

Helyszínek: Debrecen és Szarvas.

Módszer: Első lépésként utánanézek az amerikai lepkekabócának az interneten. Továbbiakban keresek néhány egyedet Debrecenben, valamint nyaralásom során, Szarvason. Megfigyelem külső jellemzőiket, mozgásukat, táplálkozásukat. Feljegyzem megtalálásuk helyét, gazdanövényeiket.

Az amerikai lepkekabóca (*Metcalfa pruinosa* Say) eredeti élőhelye Észak-Amerika. Eredeti élőhelyén főként citrusfélék kártevője. Európában 1979-ben, Olaszországban jelent meg. Magyarországon 2004-ben figyelték meg először Budapesten. Vélhetően kertészeti szaporító anyaggal hozták be.

Mérete körülbelül 5-8mm. Szárnyaik színe nagyrészt szürke, de enyhén kékes vagy fehér is lehet. Testük, mely alig látható szárnyaik alatt, fehér színű. 3 pár lábuk piszkosfehér.

Legkönnyebben a növények megrázásával találhatjuk meg őket. Hirtelen felpattannak a növény levelei közül és átrepülnek egy közeli helyre, gyakran az emberre. Gazdanövényekben nem válogatós fászsárú, lágyszárú növényeken egyaránt élőködhet. Szerencsére olyan súlyos károkat nem okoznak, mint a puszpángmoly mely a bukszusok kártevője. Én legtöbbet szőlőn, borostyánon, ostorfán találtam. A nyugati ostorfán tömeges megjelenésének oka lehet, hogy ez az invazív faj is Észak-Amerikából származik és természetes táplálékai között szerepelhet. Sötétedéskor több megjelent nyílt területeken is. Ekkor nem csak növényeken, hanem bárhol megpihennek. Véleményem szerint nappal a növények leveleinek fonák részén, száruk árnyékos oldalán táplálkoznak, majd a levegő hűlésekor, sötétedéskor keresnek új "áldozatokat". Szaporodásuk petékkel történik, melyeket októberben raknak le fás szárú növények kérge alá, ahol áttelelnek. A lárvák májusban kelnek ki és innentől kezdve kezdik meg a növények nedveinek fogyasztását. A lárvák fehér színű, pókhálószerű viaszos anyagot hagynak maguk után. Ezek a fehér telepek ugyancsak a levelek fonák részén található meg.

Meleg, száraz időjárást kedveli. Megtelepedését a klímaváltozásnak is betudhatjuk. Mivel szájszerve szinte minden növény fiatalabb hajtásán az élőködést lehetővé teszi, táplálékban nincs hiánya. Szürkés színe kiváló rejtőszín a levelek fonákán és szárazon. A madarak nagy része vagy földről, vagy a levegőből táplálkozik. Csak kis részük vadászik rovarokra a növények sűrűjében. Ha mégis megtalálná őket egy rovarokkal táplálkozó madár, gyorsan elpattannak. Ez a menekülési képességük a sáskákéhoz hasonlítható legjobban. Mivel repülni is képesek megnehezítik a rájuk vadászó élőlények dolgát. Ennek köszönhetően kevés a természetes ellenségük. Az emberek védekezhetnek ellene a lárvatelepes hajtások rendszeres eltávolításával, megsemmisítésével, vagy szappanos, mosószeres vízzel való permetezéssel. Sok fajta permetszertől védi őket viaszos kültakarójuk.

Zöld vándorpoloska (*Nezara viridula*)

Ezzel a fajjal találkozhatunk leggyakrabban, mivel kertünk növényein előszeretettel élőködik. Ősszel a lakásunkba is bejuthatnak a hideg elől menekülve.

A faj feltehetően Etiópiából származik. Hazánkba 2002-ben jelent meg feltehetően behozott zöldségekkel. Elszaporodásának kedvez egyre melegebbé váló éghajlatunk.

Mérete kb. 1 cm. Színe fiatal korában fekete, fehér pöttyökkel. Ahogy fejlődik, fekete színét felváltja a zöld. Nagyon jól megfigyelhetjük, ahogy testének szélei felül bezöldül. A kifejlett egyedeken a fehér pontok is teljesen eltűnnek. Alakja növekedése során a félgömbből változik pajzs alakúvá.

Táplálkozására az jellemző, hogy a növényekbe juttatja emésztőnedvét majd az elfolyósodott táplálékot elfogyasztja. Erről a táplálkozási formáról már hallhattunk a pókoknál. Szűrő-szívó szájszervüket maguk alá tudják hajtani. Hasonlóan a lepkekabócahoz gazdanövényben nem válogatós, lágyszárú és fásszárú növényekből egyaránt táplálkozik. Legtöbbet babon és málnán találtam.

Természetes ellensége nem ismert, különböző fürkészdarazsakkal és fürkészlegyekkel kísérleteznek, melyek a poloska testére rakják le petéiket és élőködnek rajtuk. Madarak és nagyobb rovarok ellen bűzös váladékot ereszt ki védekezéséért.

Szaporodása petékkel történik, melyek száma 30-130db lehet, színe pedig vagy fehér vagy sárga. Ezeket a levelek fonák részére rakják le.

Projekt munkám összefoglalása

Ezek az élőlények melegebb éghajlatról származnak, de a klímaváltozás hatására hazánk éghajlata is változik, mely kedvezően hat az amerikai lepkekabóca és a zöld vándorpoloska életben maradására sok más élőlényhez hasonlóan. A két rovarfaj, amelyről írtam mindkettő a növények nedveinek szívogatásával tesz kárt hazánk növényeiben. A példányok megtalálásával nem volt nehéz dolgom, mivel számuk jelentősen megnőtt az utóbbi években. Sajnos természetes ellenségeik nincsenek, így terjedésüket csak az ember állíthatja meg. A kár, amelyeket bármelyik növényen okozhatnak szerencsére eddig nem volt vészes. Ha tehetjük mi is próbáljuk megvédeni növényeinket ezektől a betolakodóktól. A képeket én készítettem. A poloskák párzásáról készült képen, a poloskákon lévő sárga pontokra, a dolgozat beadásának határidejéig nem találtam biztos választ.

Készítette: Palczert Zoltán

Csokonai Vitéz Mihály Gimnázium 12. E

2018.

